

SwedCOLD

**SwedCOLD
Exekutivkommitté**

Gunnar Sjödin
063 – 15 08 00
Ordf./President

Urban Norstedt
08 – 739 50 00
Vice ordf./Vice President

Maria Bartsch
08 – 739 60 00
Skr./Secretary

Jonas Birkedahl
019 – 603 05 00

Håkan Bond
08 – 688 60 00

Jörgen Dath
08 – 695 60 00

Erik Berntson
090 – 17 79 80

Kenneth Burstedt
060 – 19 67 00

Lars Hammar
08 – 677 25 30

Stefan Lagerholm
040 – 25 60 00

Lars-Åke Lindahl
08 – 762 67 35

Olle Mill
08 – 739 78 00

Kjell-Åke Wallin
0976 – 778 00

James Yang
08 – 739 50 00

Gun Åhrling-Rundström
08 – 677 25 00

SwedCOLD

NYHETS BREV # 2 / 2005

ICOLDs president Cassio Viotti, Brasilien, och SwedCOLDs Sekr. Maria Bartsch vid Karaj Dam, Iran, i samband med ICOLDs exekutivmöte 2005.

SwedCOLDs nyhetsbrev för dammar och dammsäkerhet

– Redaktionskommittén har ordet

Kära läsare, nyhetsbrevet ni har i er hand är fjärde utgåvan av nyhetsbrevet som syftar till att på ett samlat sätt ge information om vad som sker i branschen både från ägarens och myndighetens perspektiv såväl som från konsultens och entreprenörens synvinkel. Det ges ut med två nummer per år.

Vi hoppas att nyhetsbrevet kommer att bidra till ökad information och aktivitet inom området och att vi alla hjälps åt att skriva bidrag om pågående händelser. Nyhetsbrevet blir vad vi *alla hjälps åt att göra det till*.

Nyhetsbladet distribueras via e-post till SwedCOLDs kontaktnät, tillsynsmyndigheter m.fl. samt delas ut i tryckt form vid SwedCOLDs temadagar. Respektive artikelförfattare ansvarar för materialet, vilket dock även granskas av en redaktionskommitté.

Fatta pennan!

Vi uppmanar alla branschens aktörer att skicka in bidrag framöver! Fatta pennan och skriv om någon nyhet som du vill förmedla!

Nästa nr våren 2006

Nästa nyhetsbrev planeras att komma ut i mars 2006. Bidragen skall innehålla rubrik, kortfattad text och hänvisning till artikelförfattaren/kontaktperson.

Bidrag skall vara redaktionskommittén tillhanda senast *20 februari 2006*, de skickas till: swedcold@swedpower.com

Trevlig läsning!

/ Redaktionskommittén:
Lars Hammar, Elforsk / Olle Mill, Svenska Kraftnät / Gunnar Sjödin, Vattenregleringsföretagen, ordf. SwedCOLD / Maria Bartsch, SwedPower, sekr. SwedCOLD / Gun Åhrling-Rundström, Svensk Energi

Dammybyggnad i Kurdistan

Kritiken mot det stora GAP-projektet i sydöstra Turkiet har delvis tystnat. Nu vittnar många bedömare istället om vilken enorm betydelse det jättelika vattenkrafts- och bevattningsprojektet har för utvecklingen i Turkiet.

– Gap-projektet innebär att en massa människor får en chans att försörja sig. Det ger framtidshopp åt människor i en fattig och underutvecklad del av Turkiet, och hindrar flykten från landsbygden till storstäderna.

Det säger professor Dogan Altinbilek vid Mellanösterns Tekniska Universitet i Ankara, som gästade den årligt återkommande World Water Week i Stockholm i augusti, där han berättade om det jättelika dammybygget.

En av världens största

När Gap (Sydöstra Anatolien-projektet) med sina 22 dammar, 19 vattenkraftverk och en nota på 32 miljarder amerikanska dollar är slutfört kommer mycket att ha ändrats i denna del av Turkiet, på gränsen till Irak och Syrien. Det är åtminstone förhoppningen. Stora arealer kommer att konstbevattnas för odling av kommersiella grödor som bland annat bomull, och en stor del av Turkiets samlade elproduktion kommer att genereras här. Idag finns 8 vattenkraftverk i drift, varav det största vid Atatürkdammen har en kapacitet på 2 400 MW. Atatürkdammen är för övrigt en av världens största jord- och fyllningsdammar, och täcker en yta av hela 817 kvadratkilometer. Att det handlar om väldiga dimensioner understryks av att lokalbefolkningen allmänt kallar dammen för hav.

När hela projektet är färdigställt (När exakt är oklart, slutdatum var tidigare satt till 2010 men den tidplanen tycks inte längre vara realistisk.) kommer 22 procent av all elproduktion i landet att genereras i området, vilket motsvarar en installerad effekt på 7 476 MW.

– Det här projektet betyder inte bara mycket för sydöstra Turkiet utan blir också ett lyft för hela

Turkiet. Och vad gäller vattenkraften så har investeringarna i befintliga kraftverk redan betalats, säger Dogan Altinbilek.

Dammybygget är bra även för länderna nedströms, Syrien och Irak, hävdar professor Dogan Altinbilek.

Den väldiga Atatürkdammen täcker en yta av 817 kvadratkilometer.

Strid om vattnet

Men den jättelika satsningen har förstås inte varit utan konflikter. Den här delen av Turkiet är en del av Kurdistan, med allt vad det innebär, och dessutom har Syrien länge gjort anspråk på stora delar av området. Men den verkliga stötestenen har gällt rätten till det vatten som visserligen föds i det Anatoliska höglandet men som sedan bildar de mäktiga floderna Eufrat och Tigris. Båda mynnar i Persiska viken efter att ha flutit genom Syrien och Irak, och utan vattnet i dessa floder skulle livsmöjligheterna för miljoner människor upphöra.

Länge kom den högljuddaste kritiken från Syrien, som menade att dammybygget och konstbevattningen på den turkiska sidan hotade vattenförsörjningen i landet. Men nu har länderna kommit överens, och Turkiet har lovat att garantera ett visst flöde nedströms. Även i Irak, som tidigare under Saddam Husseins tid häftigt

kritiserade Turkiet för att stjäla landets vatten, har kritiken över projektet upphört. Irak är med undantag av Israel, den enda staten i Mellanöstern, som är självförsörjande inom jordbruket tack vare konstbevattningen.

– Vi bygger ju dammar, vilket även gynnar länderna nedströms, eftersom det ökar sommarflödet. Och utan tillgång till konstbevattning går det inte att odla i Mellanöstern, säger Dogan Altinbilek, som dock undviker att närmare gå in på hur mycket vatten som Turkiet kommer att avleda från Eufrat och Tigris för egen del när projektet är slutfört.

Den del av GAP-projektet som berör konstbevattningen har hittills bara realiserats till drygt tio procent medan vattenkraftverken till 72 procent redan är byggda.

/ Lars Magnell, frilansjournalist

När Gap (Sydöstra Anatolien-projektet) med sina 22 dammar, 19 vattenkraftverk och en nota på 32 miljarder amerikanska dollar är slutfört kommer mycket att ha ändrats i denna del av Turkiet, på gränsen till Irak och Syrien.

Erfarenhetsutbyte mellan dammsäkerhetsmyndigheter i Europa

Stort erfarenhetsutbyte präglade mötet i Vålådalen.

Förra året bildades på Svenska Kraftnäts initiativ ett nätverk av europeiska dammsäkerhetsmyndigheter. Syftet är att bidra till utveckling av dammsäkerheten, genom erfarenhetsutbyte ur ett myndighetsperspektiv.

Den 21-22 september i år samlades representanter för de centrala dammsäkerhetsmyndigheterna i Sverige, Norge, Finland, England, Schweiz, Österrike och Portugal i Vålådalen för ett första möte. De två dagarna ägnades åt presentationer och diskussioner kring två ämnen; Myndighetstillsyn av dammsäkerhet och Beredskapsplanering för dammbrott. De utländska gästerna fick även se ett konkret exempel på de dammsäkerhetshöjande åtgärder som pågår i landet just nu. Vattenregleringsföretagen i Östersund anordnade ett studiebesök vid Häckrendammen.

I Sverige har vi ett speciellt system för dammsäkerhet med lite myndighetsstyrning, lite detaljreglering och stort dammägerinitiativ. Ett intryck från mötet i Vålådalen är dock att vi inte är så unika som vi ibland tycks tro. Ambitionerna och frågeställningarna är trots allt ganska lika. Ett exempel på detta är beredskapsplanering för dammbrott där man i de flesta länderna nu håller på att ta fram översvämningsskator liknande dem som tas fram i det pilot-

Rudolf Mueller berättar om beredskapsplanering för dammbrott i Schweiz.

projekt för beredskap för dammbrott som bedrivs i Ljusnan.

Nästa möte med nätverket kommer att hållas hösten 2006 i Norge.

/ Svenska Kraftnät

Open Stone Asphalt

Erosionsskyddsläggning i Skottland

I september 2005 anordnade British Dam Society fältbesök vid jorddammen Dalwhinnie Dam, Skottland. Studiebesöket samlade ett 40-tal ingenjörer. Från Sverige deltog SwedPowers dammsäkerhetsavdelning.

Arbeten pågick bland annat med utläggning av så kallad Open Stone Asphalt, OSA, på dammens uppströms- och nedströmsslänt. Detta i syfte att uppgradera dammens erosionsskydd och överspolningsskydd.

OSA är ett robust, flexibelt material som består av ensgraderad singel sammanbunden med asfalt. OSA utläggs på ett filterlager av sand och bitumen alternativt på en geotextil. Tjockleken anpassas till vägstorlek och strömningshastighet. För OSA på geotextil behöver tjockleken vara ca $H_s/6$ (det vill säga den signifikanta våghöjden/6, minsta tjocklek är 100 mm). OSA är en vedertagen förstärkningsmetod som används både över och under vattenytan. I torrhet läggs het OSA ut med grävmaskin, under vattenytan används prefabricerade madrasser.

Mer information om uppgraderingen av Dalwhinnie Dam och användning av OSA finns i dokumentationen från British Dam Society's konferens år 2004 i Canterbury.

/ Maria Bartsch, SwedPower

Bilderna visar utläggning av geotextil och Open Stone Asphalt på slänterna av Dalwhinnie Dam.

Svenska Kraftnät rapporterar till regeringen

Svenska Kraftnät har i en rapport till regeringen gjort en årlig sammanställning över dammsäkerhetsutvecklingen i landet baserad bland annat på dammägarnas årsrapportering om dammsäkerhet till tio länsstyrelser. Rapporten innehåller bl.a. sammanställningar av dammarnas konsekvensklassning, utförda egenkontrollaktiviteter som FDU:er och DTU-manualer samt rapporterade allvarigare svagheter. Rapporten innehåller också en sammanställning över Flödeskonferensens uppföljning av anpassningen till Flödeskommitténs riktlinjer.

Rapporten Dammsäkerhetsutvecklingen i Sverige finns på Svenska Kraftnäts hemsida www.svk.se

/ Svenska Kraftnät

Urban Norstedt

Urban Norstedt ny ordförande i Europaklubben

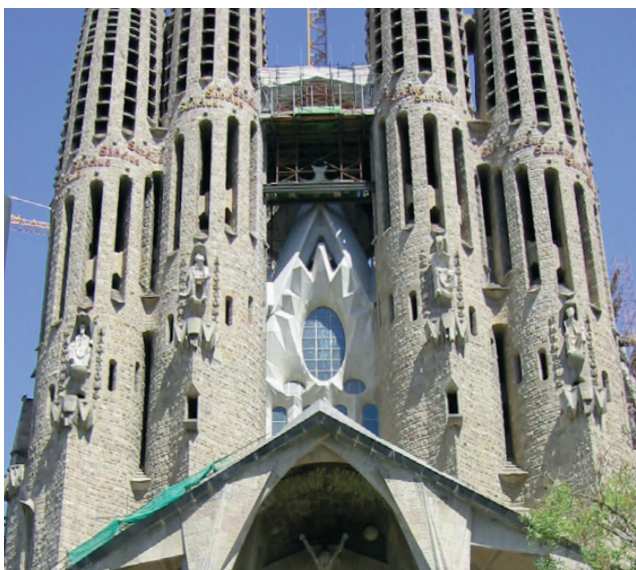
Under veckan i Teheran hade även Europaklubben ett styrelsemöte. Från detta kan bland annat informeras att Urban Norstedt blev vald till President för åren 2006-2007.

Europaklubben har en egen hemsida där bland annat rapporter från arbetsgrupperna kan laddas ned, se <http://cnpqb.inag.pt/IColdClub/index.htm> / SwedCOLD

Nästa möte i Barcelona

Mellan den 15 och 23 juni 2006 anordnas ICOLD's årliga möte och kongress i Barcelona.

8 svenska papers har lämnats in till kongressen.

Ännu pågår bygget av Gaudis katedral La Sagrada familia i Barcelona.

Följande ämnen kommer att avhandlas:

- Q 84: Technical solutions to reduce time and costs in dam design and construction
- Q 85: Management of the downstream impacts of dam operation
- Q 86: Safety of earth- and rockfill dams
- Q 87: Flood and drought evaluation and management

I anslutning till kongressen hålls även ett symposium med temat "Dams in the societies of the XXI century" 2005.

För mer information, se: www.icold-cigd.org / SwedCOLD

ICOLDs årliga möte i Teheran

Irans förre president Khatami, här vid en av Irans höga dammar, invigde symposiet "Uncertainty Assessment in Dam Engineering".

Mellan den 1 och 6 maj anordnade ICOLD sitt 73:e årliga möte, denna gång i Teheran.

Arrangör var Irans nationella kommitté för höga dammar (IRCOLD). Förutom sedvanliga möten i ICOLD's tekniska kommittéer och det årliga exekutivmötet hölls även en workshop om "Seismic Aspects on Dams" och ett symposium om "Uncertainty Assessment in Dam Engineering", vilket Irans dåvarande president Khatami invigde. 1 svenskt paper presenterades.

Årsmöte år 2007 i St. Petersburg

Från exekutivmötet kan rapporteras att 51 av totalt 82 medlemsländer var representerade.

- Vietnam och Lettland valdes in som nya medlemsländer.
- A. Waltz USA och A. Nombre Burkina Faso valdes som nya vice-presidenter.
- Ny generalsekreterare för ICOLD från 1 jan 2006 blir M.de Vivo, Frankrike, som kommer att ersätta den nuvarande Mr. Bergeret.

Därtill beslutades att Ryssland anordnar årsmötet år 2007 i St. Petersburg.

Några nya kommittéer:

- Committee on Dam Decommissioning
- Ad Hoc Committee on Small Dams
- Ad Hoc Committee on Relationship with International Organisations

Många dammar över 15 meter

Iran har idag 135 höga dammar (>15 m). Hälften är byggda i första hand för konstbevattning och en fjärdedel var för vattentillförsel och vattenkraft.

Iran är det land i världen där flest dammar byggs för närvarande, efter Kina och Turkiet. Den installerade effekten är ca 2 000 MW och ytterligare 8 000 MW är under konstruktion.

/ SwedCOLD

Foto: Vattenfall

Några kommande evenemang

26 okt 2005

Elforskdagen, Stockholm. Se www.elforsk.se

27 okt 2005

SwedCOLD temadag: WCD och Aktuellt om Gruvdammar, Stockholm. Se www.swedcold.org

Vecka 446 och 503

Svensk Energi & Kth-kurs: Dammar och Dammsäkerhet. Se www.svenskenergi.se

22-23 nov 2005

Kraftindustins betongdag, Älvkarleby. Se www.vattenfall.se/foretag

15 feb 2006

Vattenkraftdagen, Svensk Energi

Mars 2006

SwedCOLD temadag (preliminärt)

15-17 juni 2006

ICOLD Annual meeting i Barcelona, Spanien
Se www.icold-cigb.org

18-23 juni 2006

ICOLD Kongress i Barcelona, Spanien
Se www.icold-cigb.org

Juni 2007

ICOLD Annual meeting, Ryssland

Hösten 2007

ICOLD European Club Symposium, Tyskland

För mer info om dessa se också SwedCOLDs hemsida www.swedcold.org

ICOLD Kommittéer

Svensk representant

A Computational Aspects of Analysis & Design of Dams	Gustav Skans
B Seismic Aspects of Dam Design	
C Hydraulics for Dams	Karl Rytters
D Concrete for Dams	Jan Alemo
E Materials for Fill Dams	
F Dam Surveillance	Sam Johansson
G Environment	Björn Svensson
H Dam Safety	Åke Nilsson
I Dams and Water Transfers	
J Sedimentation of Reservoirs	
K Tailing Dams and Waste Lagoons	Annika Bjelkevik
L Operation, Maintenance and Rehabilitation of Dams	Åke Engström
M Public Awareness and Education	Lars Hammar
N Register of Dams and Documentation	
O Advisory Committee to the President	Urban Norstedt
P Governance of Dam Projects	Urban Norstedt
Q Shared Rivers	
R Dams and Floods	Vakant
S Mission and Strategy of ICOLD	
T Role of Dams in the Development and Management of River Basins	
U Economic Evaluation and Financing of Dam Projects	
Ny Dam Decommissioning	
Ny Small Dams	
Ny Relationship with International Organisations	

SwedCOLD.

C/o SwedPower. Box 527, 162 16 Stockholm. Besöksadress Jämtlandsgatan 99 Räcksta.
Tel. 08-739 60 00. E-mail: swedcold@swedpower.com